

Justiitsministeerium

Tallinn

Kairit Kirsipuu

11. november 2019. a.

Suur-Ameerika 1

Tallinn, 10122

Saadetud e-maili teel

Eesti

info@just.ee

Lugupeetud Justiitsministeerium

Saatsite meile 29.10.2019 pöördumise nr 8-2/6035, millega soovisite, et esitaksime omapoolse arvamuse 24.10.2019 Riigikogu õiguskomisjoni poolt algatatud äriseadustiku, tõestamiseaduse ja notari tasu seaduse muutmise seaduse eelnõu 101 SE (edaspidi **Eelnõu**) kohta.

Oleme tutvunud Eelnõuga, selle seletuskirjaga ning ühinguõiguse revisjoni töörühma analüüsi ja ettepanekutega ning peame Eelnõus adresseeritud muudatusi vajalikeks. Meie täpsemad seisukohad ja potentsiaalsed riskikohad on täpsemalt välja toodud allolevates punktides.

Eelnõu vajalikkus

Oleme kursis praegu kehtiva osade võõrandamise vorminõuete regulatsiooni kitsaskohtadega. Osade võõrandamise notariaalse vorminõude kohustuslikkus pärsib märkimisväärselt Eesti osaühingu ettevõtluvormi atraktiivsust ning seda just olukordades, kus äriühingul on või on plaanis kaasata välisinvestoreid või anda optioone mitteresidentidest töötajatele. Probleemid, mida Eelnõuga lahendada soovitakse, on meie jaoks vägagi aktuaalsed. Seega nõustume ka Eelnõu seletuskirjas väljendatud seisukohaga, et praegusel kujul kehtiv regulatsioon vajab muutmist, et vähendada liigset bürokraatiat.

Eelnõu eraldiseisev menetlemine Riigikogus

Kuigi ühinguõiguse revisjoni projekt täies ulatuses on tingimata tervitatav ja vajalik ettevõtmine tähendab laiemaulatuslike muudatuste analüüsimine, täiendamine ja implementeerimine suurt aja- ja ressursikulu. Välisinvesteeringute temaatika ja Eesti konkurentsivõime kasvatamine on aga teemad, mida võimalusel tuleks lahendada kiirelt ja efektiivselt. Leiame, et kehtiva osade võõrandamise regulatsiooni muutmine on samm, mis ei tohiks olla liigselt koormav või aeganõudev, kuid samas võimeline lahendama probleemi, mis puudutab niivõrd paljusid kohalikke ettevõtjaid ja nende soovi väliskapitali kaasata ning äritegevust sellega Eestist väljapoole laiendada. Sellest tulenevalt toetame Eelnõus sisalduvate muudatuste kiireloomulise rakendamise soovi. Rõhutame, et kirjeldatud probleem on aktuaalne ning toob praktikas pidevalt kaasa olukordi, kus välisinvestorid otsustavad siinse bürokraatia tõttu enda investeeringud suunata muusse, vähembürokraatliku regulatsiooniga jurisdiktsiooni. Seega leiame, et puudub ratsionaalne põhjendus, miks jätta vastavate

muudatuste (siinkohal juhime tähelepanu, et Eelnõu ja selle seletuskiri on koostatud revisjoni töörühma lõppjäreldeste tuginedes, mis on saanud juba heakskiidu ka Justiitsministeeriumi ja Riigikogu õiguskomisjoni poolt) elluviimine ootama revisjoni laiemaulatuslikku implementeerimisprotsessi.

Eelnõu potentsiaalsed kitsaskohad

Kavandata Eelnõu on leidnud palju päevakaja ning probleemipüstitusi erinevate huvigruppide poolt. Meile on enim kõlama jäänud probleemidest õiguskindluse vähenemine ning osaühingute kaaperdamine, mida adresseerime allpool. Startup kogukondasid esindavate organisatsioonid on kommenteerinud ka muid välja toodud riske Lisas 1 toodud analüüsis.

Oleme seisukohal, et Eelnõus väljapakutud regulatsioon mitte ei vähenda, vaid suurendab õiguskindlust. Praegu kehtiva regulatsiooni järgi (i) peab osaühingu osanike nimekirja ühingu juhatus ning (ii) äriregistris sisalduvatel osanike andmetel on informatiivne, mitte konstitutiivne tähendus. Eelnõus pakutud lahenduse kohaselt (i) jääks osanike nimekirja samuti pidama ühingu juhatus ning (ii) loodaks kaks võimalust: notariaalse vorminõude kohaldamisel tekiks äriregistris sisalduvatele andmetele avalik usaldatavus ehk nn „tugeva“ registri süsteem ning notariaalset vorminõudest loobunud ühingute puhul oleks registris selge märg, et seal sisalduvad osanike andmed on üksnes informatiivsed. Seega leiame, et ühelt poolt antakse ühingutele, kelle jaoks notariaalne vorminõue liigselt koormav ei ole, võimalus saada osa nn „tugeva“ registri süsteemist ning ühingutele, mis otsustavad notariaalsest vorminõudest loobuda, kohustus juhtida huvitatud isikute tähelepanu asjaolule, et registris sisalduvale informatsioonile tuginemine võib olla potentsiaalne risk ning täiendav „due diligence“ tuleks selles osas läbi viia.

Osaühingute kaaperdamise argumenti analüüsid oleks meie arvates kõige mõttekam ja ratsionaalsem tugineda lähiriikide, kus notariaalset vorminõuet ei kohaldata, kogemusele. Kuivõrd Põhjamaade ega teiste Baltiriikide lähiaastate praktika ei viita kuritegevuse ja ühingu kaaperdamise arvu tõusule on meie arvates alusetu arvata, et ka Eestis oleks oodata Eelnõu vastuvõtmise ja seadusemuudatuse rakendamisega märgatavat kaaperdamiste juhtumite kasvu. Seega ei ole meie arvates põhjendatud vastava riski realiseerumise hirmus Eelnõus toodud muudatusi elluviimata jätta.

Mõistame, et Eelnõus väljapakutud muudatused (nagu tihtipeale mis tahes seadusemuudatused) võivad potentsiaalselt kaasa tuua kitsaskohti või täiendavad riske õigusmaastikul, kuid see ei peaks kaasa tooma olukorda, kus sellest tulenevalt jäetakse väljapakutud muudatused ellu viimata ja kohustatakse meie ettevõtjaid jätkama äritegevust praeguses bürokraatlikus keskkonnas.

Lisa 1: Osade võõrandamise notarist vabastamise erisuse riskianalüüs

Ivo Remmelg
juhatuse liige, President
MTÜ Eesti Äriinglite Assotsiatsioon
tel 5042706

/allkirjastatud digitaalselt/